

1934

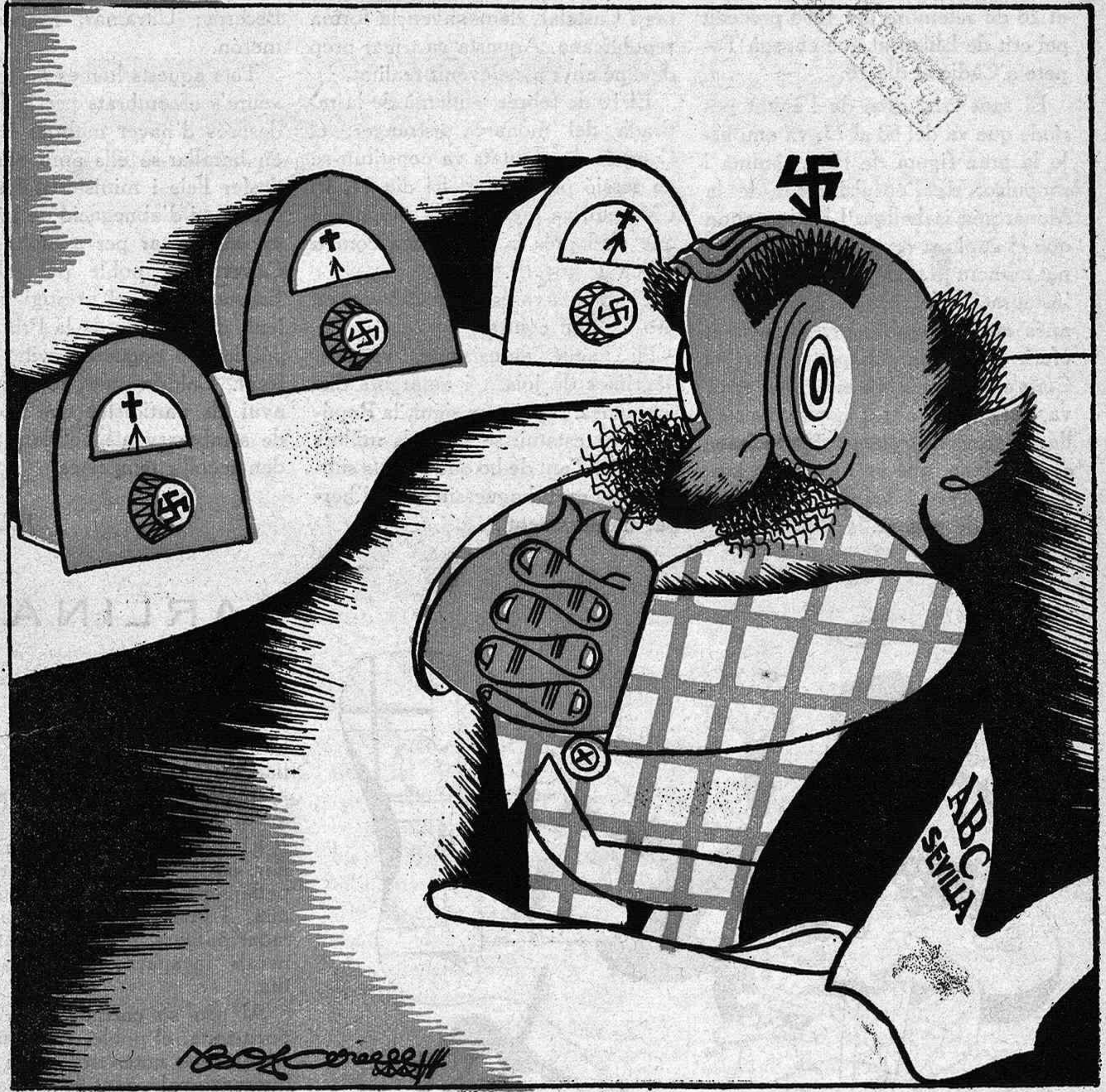
5-2-37

L'ESQUEVELLA

DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: ARAGÓ, 290 - TEL. 23994

VINTI-CINC CENTIMS

"Si encara no hem entrat a Madrid és a causa de que hi ha un metre i mitg de neu."
 (Del diaris facciosos.)

—SI NO FOS QUE LA NEU ES PRESTA A TANTES BOLES!

E F E M E R I D E S

LA «GLORIOSA» 11 FEBRER DE 1873

Amb la proclamació de la República —com a conseqüència immediata de la renúncia abdicatòria del rei Amadeu— va restar clos, momentàniament, un capítol més de la Història d'Espanya. El capítol que va iniciar-se al Pont d'Alcolea el 28 de setembre del 1868 precedit pel crit de Llibertat que engegà Topete a Càdiç el dia 18.

El sant crist gros de l'agitat període que va del 68 al 73, va omplir-lo la gran figura de Prim, ànima i propulsor de l'ensulsiament de la Monarquia isabelina. Llàstima gran que el capítol reusenc vacillés d'una manera lamentable quant a la instauració del règim republicà i anés en lamentable peregrinació a oferir la corona d'Espanya per les Corts estrangeres! Aquest fatal error va dur, entre altres conseqüències llastimoses, la sagnant guerra franco-prussiana, que va incubar la tragèdia de 1914 i les que s'apropen a passés de gegant.

La monarquia saboiana d'Amadeu va neixer morta i els aldarulls peninsulars acabaren de colgar-la. En abdicar el rei el seu «bolo» de tal, va quedar decapitat l'Estat. Calia una solució ràpida i enèrgica. De molt temps, Pi i Margall, Figueres i Castelar, demanaven la forma republicana. Aquesta va trigar prop de cinc anys a esdevenir realitat.

El 10 de febrer, endemà de la retirada del monarca estranger, el Congrés de diputats va constituir-se en sessió permanent. El dia 11, Pi i Margall va presentar la proposició que s'adoptés la República com a forma de govern.

El resultat va ésser de 258 vots en pro i 32 en contra.

Hi hagué entusiasme, visques, llàgrimes de joia... i amargors dissimulades. Sigui com sigui, la República va estatuir-se sota els millors auspicis. Tant de bo que els fets subsegüents no li haguessin segat l'herba, traidorament!

El primer ministeri constituït, va ésser aquest: Presidència, Estanislau Figueres; Governació, Pi i Margall; Estat, Emili Castelar; Gràcia i Justícia, Nicolau Salmeron; Hisenda, Echegaray; Guerra, Còrdova; Marina, Beranger; Foment, Becerra; Ultramar, Francesc Salmerón.

Tots aquests homes no trigaren a veure's escombrats per la Paviada, després d'haver malmés les forces en barallar-se ells amb ells i fer i desfer lleis i ministeris. La manca d'unitat i d'abnegació de la majoria va enderrocar per a molts anys el Govern del poble pel poble. Ni l'austeritat, ni el prestigi, ni el talent, dels homes de la Primera República no pogueren evitar el naufragi. Caldria que ho recordessin avui els partidistes que no s'estan de sembrar vents oblidant que poden recollir tempestes.

JÚLIOL

CARLINADA

La carlinada de Victòria ha designat, com a «himne nacional» aquella Marxa Reial que li recordà, al poble, tantes vergonyes, tantes humiliacions i tants d'atropells. I altres ajuntaments de la Navarra negra s'han adherit a l'acord.

El «xina, xina...» tornarà a sonar, en les esglésies, davant els capellans panxuts i la parròquia fanàtica. Tornarà a sonar en les desfildes militars, per a lluïment de generals incapaços i oficials invertits...

Al seu so carrincló, de minuet poca-solta, el poble, en triomfar, hi oposarà les notes trepidants de «La Internacional», cant de germanor entre els humils de la terra.

Que ho vagin tocant, allò de la «Virgen Maria», ara que poden. I que se'n comencin d'acomiarar per a sempre!

—Al camp facciós.

—Ep! ep! Això no val! Avui es la diada del plat únic!

L'Esquella

DE LA TORRATXA

**Cues als cinemes i als estancs.
Els balls "taxi" i "music-halls"
plens de gent jove.
Què esperem per formar l'E-
xèrcit Popular?**

NÚM. 2998 - A. LXI

E D I T O R I A L

El feixisme internacional, després de la gran desfeta que ha sofert a Madrid, va iniciar l'ofensiva contra Màlaga on també ha estat derrotat.

Ara tots els indicis fan creure que després d'aquests dos fracassos vol atacar al front d'Aragó. O sigui, que va tantejant totes les nostres línies per veure quina és vulnerable.

Davant d'aquesta tàctica militar de l'enemic cal que nosaltres opossem la única tàctica política eficaç, no solament per refusar-lo sinó per assolir el triomf definitiu. Aquesta tàctica és anar a la formació immediata de l'Exèrcit Popular.

Tot el poble antifeixista, gairebé tots els partits obreristes, tots els partits republicans, les juventuts socialistes unificades i tots els sectors d'opinió progressiva reconeixen que al feixisme no se'l venç sinó és a base d'un potent exèrcit disciplinat, format amb fills del poble; obrers, camperols, petits industrials

i intellectuals que, enquadrant-se dintre una disciplina militar defensaran millor els seus interessos de classe treballadora, fins ara explotada pel capitalisme.

El dia 7 d'octubre la Generalitat de Catalunya va aprovar una ordre de mobilització. Perquè aquesta mobilització encara no s'ha portat a terme?

Hem de reconèixer que si el voluntariat no ha donat tot el que havia de donar, no és per manca d'entusiasme sinó perquè el poble vol obeir un comanament únic; el comanament que representi al Govern de la República i al Govern de la Generalitat. És per això que els ciutadans amb el full de mobilització esperen ésser cridats a les casernes per preparar-se militarment i anar al front dirigits per tècnics de la guerra, amb totes les garanties de triomfar.

Hi han moltes indústries virtualment paralitzades i moltes oficines i tallers que depenien d'aquestes in-

dústries que, en conseqüència, també ho estan.

La major part del personal que en elles treballa porta una vida gairebé d'inactivitat. Molts treballadors d'aquests desitjen ésser mobilitzats, ésser útils a la lluita contra el feixisme. Volen integrar l'Exèrcit Popular!

Cal captar totes les masses anti-feixistes no definides políticament; cal captar els homes que encara que no encasellats en cap partit polític, sentin els ideals de progrés i justícia. Es indubtable que aquestes masses, més importants del que sembla, estan disposades a servir a la República.

Els provocadors diuen: No formeu l'Exèrcit Popular!

El poble de Catalunya i d'Espanya per aixafar el feixisme vol l'Exèrcit Popular, ho vol perquè solament així el sacrifici de moltes vides, si cal, no serà pas estèril per a la causa de la Llibertat i de la Justícia, que és la causa de la classe treballadora.

CONTRAST DE POSICIONS

La unitat imposada per la guerra, que teòricament compta amb la professió de fe de tots els partits anti-feixistes, és vulnerada constantment per aquells mateixos que més obligats s'haurien de sentir a mantenir-la.

Els observadors de la vida política del nostre poble, hauran copsat uns moviments d'aproximació o de divergència entre els partits catalans que amb freqüència donen lloc a actituds paradoxals i àdhuc a sorpreses francament imprevisibles.

Al costat de la coincidència lògica dels partits republicans democràtics d'esquerra, que amb el miracle de la revolució han llimat les petites diferències de matís que els separaven, s'han produït altres intents de contacte no tan lògics. Ens referim a la posició adoptada per un dels grups més caracteritzats del separatisme català, cercant l'escalf d'una força social i política que representa un exponent de reivindicacions d'un radicalisme absolut, i de la qual els separaven abans del

19 de juliol profundes divergències que semblaven insuperables.

Això, naturalment, no mereixeria altres judicis que els d'aprovació sense reserves, perquè és primordial el saber post-posar les opinions de «clan» a la defensa enfront d'un enemic comú. Però el que ja no és tan satisfactori és que gairebé tot el material acumulat per obtenir un estat d'opinió favorable a aquest moviment tàctic, hom el basteixi a base de bescantar els homes i la posició d'altres partits polítics, damunt dels quals recau una gran part de responsabilitat en el manteniment de la lluita anti-feixista.

I més, encara, tenint en compte que algun d'aquests partits compta en el seu programa unes solucions per resoldre el problema de les minories nacionals enfront de les quals els nacionalistes catalans no poden, lleialment, sentir recels ni suspicàcies.

En l'atac als valors representatius d'un dels partits que fem referència, han coincidit altres sectors

polítics del nostre poble, que han aprofitat les dificultats de proveïment de la reraguarda, per fiscalitzar l'actuació d'un home que detenta una de les conselleries més compromeses d'aquests moments.

Però totes aquestes passions que es congrien al voltant de forces que arrenquen de la fibra més viva del nostre poble, no fan res més que contrastar el seu valor i vigoritzar-les, situant-les en la part més pura que la rigorosa selecció revolucionària ens ofereix.

F. M.

VIBRACIONS

La inconsciència és antirevolucionària. Cal combatre-la a fons, per tal que la consciència de la gravetat de l'hora plani damunt tot-hom.

★

El senyor Esteve ignora —o vol ignorar— que la guerra imposa sacrificis. I que solament amb sacrifici recobrarà aquella pau per a la qual daleja...

★

Aquesta vegada, el destí d'Europa es decideix a Espanya.

★

El Govern de la Generalitat és de tots i per a tots. Caldria que tot-hom ho recordés. I ho fes recordar.

★

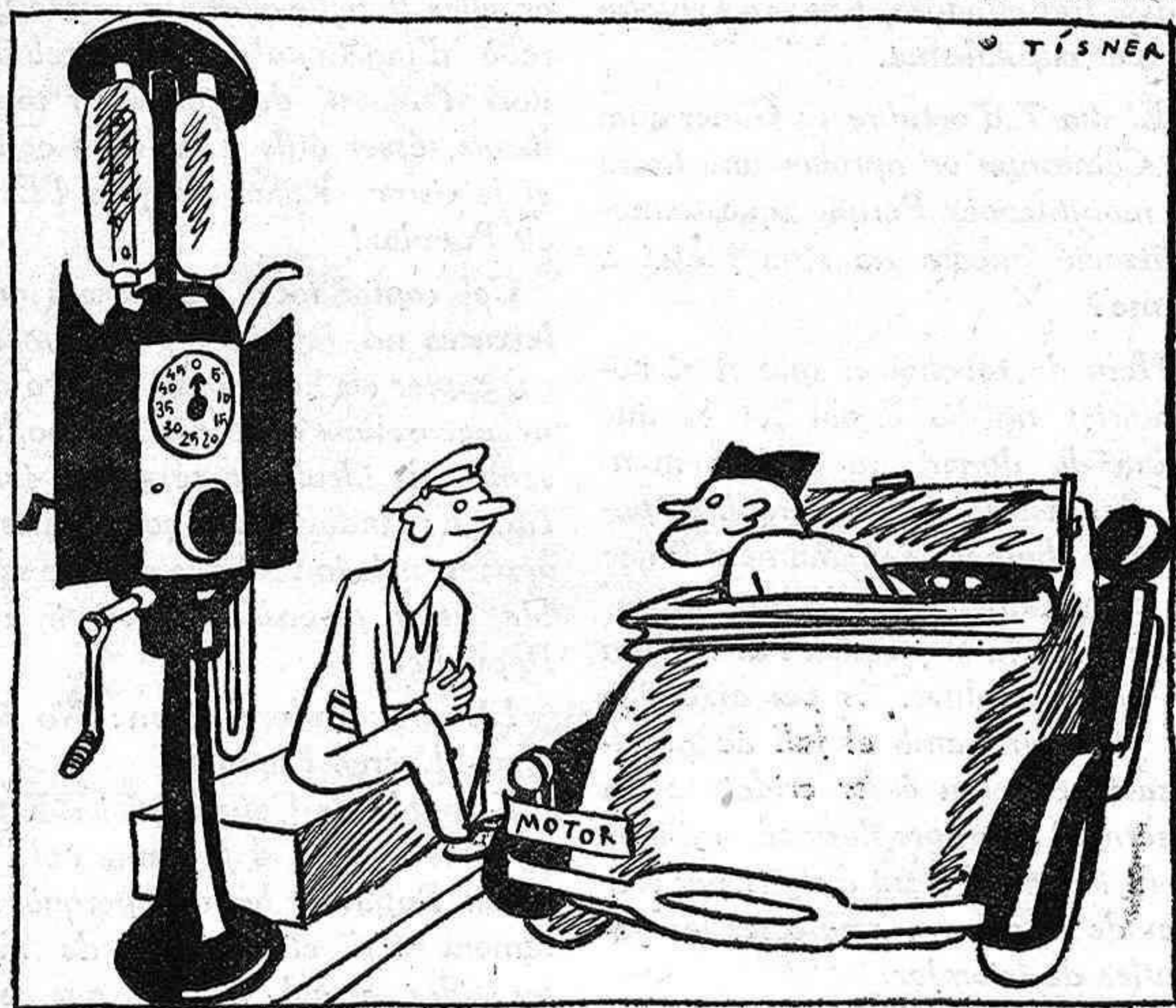
Havem vençut Franco i els seus. Però, per covardia de França i Anglaterra, havem de lluitar contra Alemanya i Itàlia. També vencerem.

★

Els qui no saben sofrir la carestia són indignes dels moments presents.

★

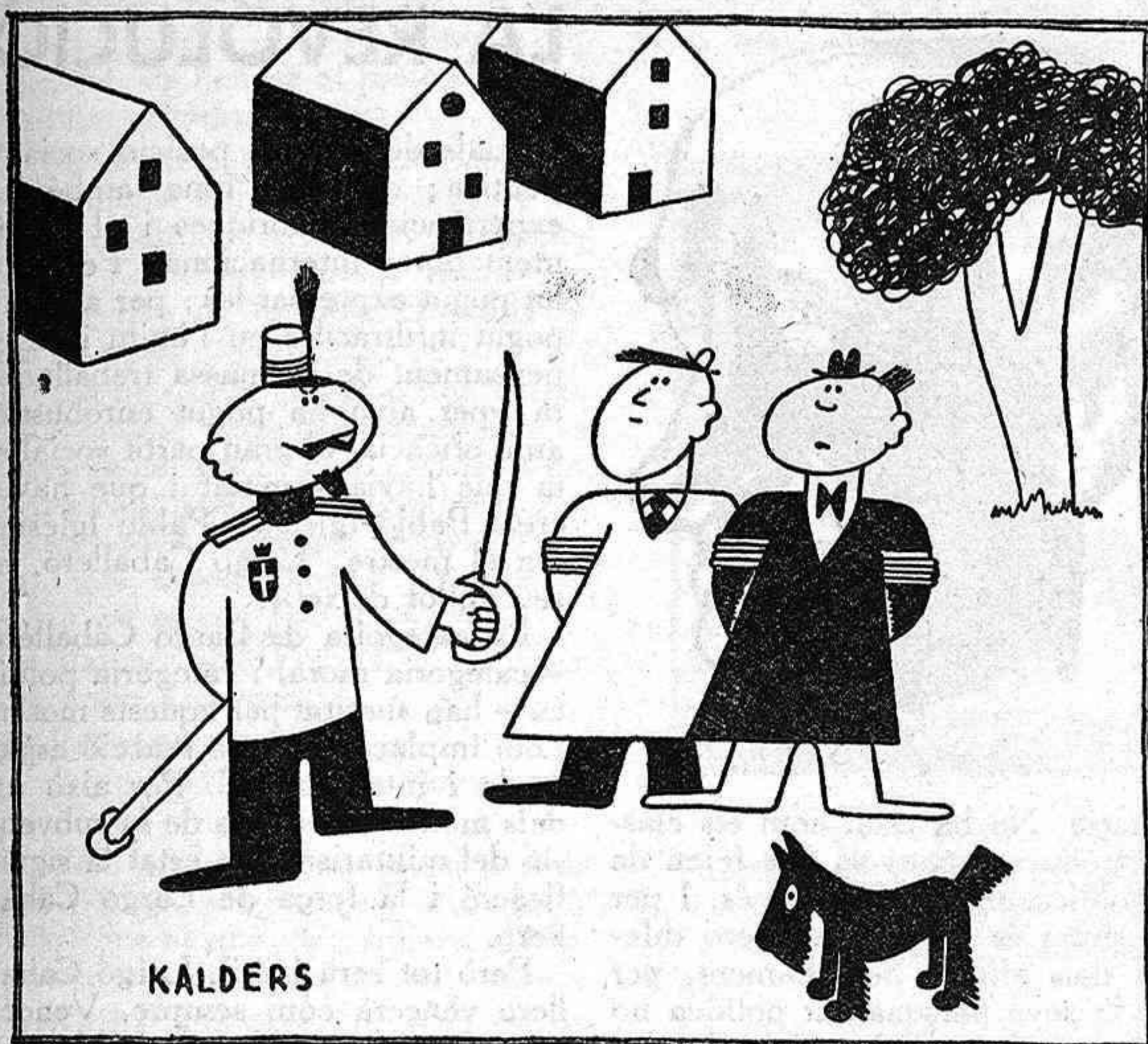
Ens manca l'ambient de guerra. Aquesta, per a molts, és una cosa llunyana, molt llunyana. Cal viure de cara a les realitats, i no d'esquena.

—Que teniu benzina?

—No. Si voleu benzol...

—Si, vinga; val més benzol que mal acompanyat!

EL PAPA DE ROMA, MENT

El Papa de Roma palesa, cada vegada que parla, que té el cap ple de serradures.

Cada vegada que s'adreça al poble catòlic, fica els peus a la galleda, amb greu descrèdit d'aquella tan bescantada «infallibilitat».

Ara, el representant de Crist en la terra i súbdit de Mussolini ha dit que «el comunisme era la causa de la guerra d'Espanya».

El Papa ignora, segurament, que el poble no volia guerra sinó pau i millorament social. I que si agafà les armes i vessà la seva sang, fou per defensar-se de l'agressió d'uns militars traïdors venuts al feixisme.

Això, la «infallibilitat» de Pius XI no ho hauria hagut d'oblidar!

Però voler que l'església digui la veritat és empresa que no es pot veure realitzada.

MAQUIAVELISME

—En nom del rei d'Itàlia queden requisats per amor a Espanya voluntàriament a assegurar la neutralitat per la força de les armes.

G L O S S A R I

E L M O N F A V I A

Es molta la gent que ja sigui perquè no hi veu més enllà del nas, ja perquè obeeixi tendències a mantenir el descontent i el marasme, amb mires interessades, no para de dir que anem tant malament, que això és un fàstic, que així no es pot viure... etc.... etc....

Qualsevol que sentís aquests provocadors de malastres, creuria que tenen raó de tan convençuts com prediquen. Tanmateix no saben el que es diuen, tant si garlen de bona fe com si ho fan amb vistes a enrarir l'atmosfera. En tots dos casos deformen lamentablement la veritat. Cal deixar-los sols quan senten càtedra.

Però tampoc no hem de caure en l'extrem oposat i fer semblant de creure, com nous Pangloss, que vivim en el millor dels móns. Res d'això. La vida actual és aspre, dura, feréstega. Tota tranquil·litat és relativa i tot neguit és persistent i

constant. La volta del cel no ofereix pas la perspectiva d'una alba de primavera. Més aviat se'ns apareix ennuvolada i propensa a desplomar damunt nosaltres noves i més punyents vicisituds...

I bé, això és més que natural. És naturalíssim. No tenim dret a esperar res més. Vivim un període de transició entre dues èpoques i cal que ens resignem a suportar les molèsties inherents a aquesta realitat.

Hi ha un sistema capitalista que ja ha fet a tots i cal arreconar-lo al recambró dels mals endreços. Tenim davant el cadàver d'una civilització hipòcrita i rastrera, que no més ha curat de fer la vida agradable als poderosos i als privilegiats. Totes aquestes desferres costen de desarrelar i quan estirem la soca corcada, per tal d'arrencar-la, no té res d'estrany que nosaltres suem d'angúnia i la terra, arrapada a les arrels ofereixi una resistència sorda,

inintelligent... I que les cuques i els escarbatons, que hi vivien a recés, creguin arribada la fi del món...

Però el món fa via, a despit de les formes microbianes que vulguin vaticinar catàstrofes. La postura incòmoda podrà durar un any, o deu o cent. Però la humanitat nova trobarà la seva joia.

Penseu per un moment amb el que ens passa als simples mortals el dia que canviem de domicili. Ens cal traspalsar els mobles i les robes i els efectes. La presència de la conductora ens obliga a vulnerar l'estabilitat dels llibres, i l'ordenació dels atuells. Hom diria que per casa nostra passa una ventada apocalíptica... Un cop instal·lats al nou estatge, topem amb tota mena de dificultats. Cerquem la pinta per pentinar-nos i no la trobem. Tractem de mudar-nos la roba i no encertem a descobrir-la. I no té res d'estrany que un miratge pessimista ens faci creure que allò ha de perdurar tota la vida.

Però no és així. Poc a poc anem disposant les coses i destinant a cada una el lloc més adient al seu ofici. Al cap d'uns quants dies, pocs, tot està arranjat com pertoca i ens sembla mentida que hagim pogut acomodar-nos tan de pressa. El mateix passarà, no en dubteu, amb l'etapa transitòria que vivim.

JULIOL

HOMES DE

Francisco Largo Caballero sintetza la voluntat antifeixista del país. La seva acusada personalitat política i social —pastada amb sacrificis a través de llargs i difícils anys de lluita— és l'aglutinant de la nostra massa democràtica. Ningú, ni aquells que dins del marc antifeixista estan ideològicament més distanciat d'ell, no discuteix l'autoritat de Largo Caballero.

S'ha dit, parlant de França, que és un país que sempre havia trobat l'home que necessitava per a salvar la situació. A Espanya —país dissortat— no ha estat pas així. Però podem afirmar, en canvi, que aquest moment decisiu de la seva història està dirigit per l'home que pot salvar-lo. L'home honest, enèrgic, idealista, abnegat, voluntariós que ha demostrat amb suficiència la seva capacitat de treball i de sacrifici.

La vida de Largo Caballero és una vida de vicissituds. Persecucions, exilis, presons... Però aquests contratemps, que Largo Caballero ha jutjat sempre com a simples incidències de l'atzarosa vida d'un polític d'ideal, lluny de fer-lo vacillar en la seva línia de conducta, l'han esperonat a excellir-se en el compliment del deure. Largo Caballero no s'ha rendit mai. Ni davant dels governs de la monarquia, ni davant dels governs monarquitzants de la República. Al contrari, predicant amb l'exemple, els ha plantejat batalla i els ha vençut. No ha estat com Lerroux —i perdoni Largo Caballero la comparació— que embarcava la gent i després no es movia

LARGO CABALLERO

de terra. No ha estat com els clàssics polítics espanyols que feien de la política una professió més. I per què era i és Largo Caballero diferent dels altres? Senzillament, per què la seva personalitat política no és un producte del caciquisme, ni s'ha gestat en un ambient d'avant-cambra, ni s'ha enfortit amb subvencions econòmiques ni amb assistències interessades. Largo Caballero és un home del poble que ha sortit pel seu únic i propi esforç a la superfície. Largo Caballero és un treballador que des d'un principi s'ha esforçat, lluitant contra tot i contra tothom, en conèixer a fons unes doctrines, a les quals l'havien conduït uns instints naturals creats per la revolta de la seva consciència davant d'un panorama humiliant per al proletariat. Exemple magnífic d'autodidactisme. Largo Caballero coneix a fons les teories subs-

LA REVOLUCIÓ

tancials de la seva posició social i política; coneix a fons també les experiències històriques i el moviment obrer internacional. Per això ha pogut expressar-les; per això ha pogut infiltrar-les en l'ànim i en el pensament de la massa treballadora; per això ha pogut enrobustir, amb eficàcia, el gran partit socialista que havia somniat i que havia creat Pablo Iglésias. Pablo Iglésias era el mestre; Largo Caballero, el seu millor deixeble.

La categoria de Largo Caballero —categoria moral i categoria política— han suscitat per aquests motius l'odi implacable de la reacció espanyola i internacional. Per això un dels motius essencials de la subversió del militarisme ha estat la significació i la força de Largo Caballero.

Però tot serà inútil. Largo Caballero vencerà com sempre. Vencerà amb aquest poble admirable que dona la seva sang pels camps de batalla. El Govern actual, presidit per ell, serà el Govern de la victòria.

Quin contrast entre els dos homes que encarnen les dues tendències en pugna!

Un «general bonito, un «general pitimíní», amb mirada de vampiresa cinematogràfica, amb mentalitat de tango i amb gestos de... qualsevol cosa. Un home del poble, curtit pel treball i pel sacrifici, amb mirada penetrant i eloqüent, amb mentalitat civilitzada, amb una executòria neta i rectilínia, amb un pensament honest i clar...

A bombo i violó, o ballant al so que toquen

EL NOSTRE FITXER

Aquest general bonic és un dels tants averiats productes que, com a bons, va llençar al mercat la dictadura primorriverista.

Seria molt difícil d'esbrinar per què aquest militar sense història va arribar tan jove a coronel i que succeïnt l'epilèptic Millan Astray el fessin cap de la Legió Estrangera al Marroc.

Era una oportunitat el nou càrrec que gaudia per a demostrar la seva pretesa capacitat, però cap fet d'armes, cap batalla, ni cap retirada gloriosa —les glorioses retirades dels militars monàrquics!— va poguer tenir en el seu full de serveis.

Malgrat això l'any 1926 el varen ascendir a general.

Per mèrits militars, no.

Potser per una justa fama aconseguida?

Però aquesta fama, popular a tot el Marroc, era per cert ben contrària a tot el que els primaris militarots de la monarquia més s'estimaven i feien qüestió d'honor: aquesta fama de «el Pitiminí» era ben contrària a la *homenia*.

No, no; «el Pitiminí» no era pas un home de *virilitat acusada*. Per això els vells generals l'odiaven.

Era famós per les seves predileccions amb fermes aventurers de la Legió, per la seva simpatia vers alguns moros que ell considerava «notables», per la seva refinada crueltat amb els no favorits i per la seva intimitat amb els alts càrrecs del Protectorat.

Aquesta fama, encara que fos tan equívoca, es cotitzava durant la decadent monarquia, on cada personatge influïa guiat per íntimes febleses inconfessables.

Més tard va anunciar el Franco que anava a casar-se; però la boda es va ajornar dues o tres vegades.

Per aquest motiu entre els legionaris es feien tota mena d'acudits picants i cançonetes alusives a tan sospitosos ajornaments.

Quan la proclamació de la República era general de divisió. Havia estat la seva una ràpida i brillant carrera saltant sobre l'escalafó. Però un decret d'Azaña, considerant que «el Pitiminí» havia ascendit illegalment, el va relegar a general de brigada. En aquesta situació el va «descobrir» el dissortat Didac Hidalgo (el notari espanyol a Rússia).

Aquest notari espanyol, ministre de Guerra durant la salvatge repressió d'Astúries, es feia assessorar pel Franco.

La idea de portar tropes de regulars, moros i legionaris contra els minaires asturians i llurs indefenses famílies, va ésser Franco qui la va suggerir a l'Hidalgo; i també li recomanà i el botxí Doval com a home molt útil per torturar i assassinar els obrers revolucionaris.

La caiguda d'Hidalgo, l'imbècil lacai de la reacció, deixà a Franco en les millors condicions per què la C.E.D.A. i la seva eminència gris Herrera es fixessin amb ell. Ell seria l'home que prepararia i dirigiria el moviment per aixafar definitivament la República.

Gil Robles, aleshores ministre de Guerra, l'anomenà sots-secretari i tots dos, l'un entre la clericalla i terratinents i l'altre entre l'oficialitat monàrquica portarien a cap el pla d'aixecament contra el poble espanyol.

Les eleccions del 16 de febrer amb el triomf aclaparador del Front Popular varen desbaratar els seus projectes d'implantar el feixisme a Espanya.

Hom diu que junts, Gil i Franco, ploraren i juraren que es venjarien.

Les activitats de Franco i Gil Robles coincidiren amb les de Calvo Sotelo, representant en la facció dels bandits March, Cambó i de tots els monopolitzadors de la riquesa d'Espanya.

El militarisme, el catolicisme va-

ticanista i el capitalisme, ja estaven tots units per esclavitzar el poble, per ensorrar les migrades llibertats aconseguides.

L'incident de Calvo Sotelo sembla que va precipitar el moviment feixista.

Aleshores, Franco va sublevar el Marroc per «salvar Espanya», d'una manera tan especial que, d'antuvi, havia cedit part del territori nacional als feixismes d'Itàlia i Alemanya.

Aquest «patriota» va creure que podia disposar del patrimoni ibèric, de les vides del poble treballador, de la nostra independència nacional i de tot el que representa llibertat i progrés per donar-ho als dos països que necessiten colònies.

Es dir volia convertir els pobles d'Espanya en colònia de dues potències feixistes.

Aquesta és, a grans trets, la fitxa de «el Pitiminí»; un criminal vulgar que, per satisfer la seva ambició personal, volia esclavitzar el poble d'Ibèria que, per damunt de tot, vol ésser lliure.

ALMOND

REPORTATGES RETROSPECTIUS

Com es decapitava la hidra separatista en aparèixer a les casernes

Dotze maneres encertades de mantenir viu el «concepte Pàtria» entre els quotes catalans que servien durant la Dictadura Primo Rivera.

Una bona quantitat de paperassa vella, caiguda a les nostres mans gràcies a un bon amic dels qui, en llenguatge periodístic, en diem «ben informats», ens ha permès de passar pels nostres ulls, com en un film, el seguit de maquinacions empescades pels sequaços de Primo de Rivera, durant la Dictadura del sabre dels anys 1923-1930, per a combatre el separatisme català.

El dictador es féu el seu ase de batalla usant com a matèria prima tot el feix de taujanades i tòpics, en voga aleshores, a favor del vell assimilisme espanyol. Un dels primordials arguments de la sempre tronolladora Dictadura —el principal, si hem d'ésser francs— fou el d'acabar amb el catalanisme.

La lluita contra la nostra espiritualitat tenia una part espectacular.

Catalunya enfora, l'obra de la Dictadura era esguardada des d'aquest punt de vista. I així, doncs, el fet que les banderes catalanes deixessin d'espetegar —i ho diem com a exemple— per als espanyols carregats de preopinions i de prejudicis venia a ésser com un senyal de victòria.

Però Catalunya no era «allò». Hi havia alguna cosa més, massa delicada, massa de l'ànima, que pogués ésser apreciada per les mentalitats caduques dictatorials, avesades a mirar-se les coses com qui guaita una parada militar.

El separatisme, de cos present segons els copiosos textos i discursos oficials, vivia i es manifestava d'amagat. I, segons els mateixos sòrges graduats, les casernes eren focus d'«infecció» terribles. Els soldats de quota eren l'esca del pecat, deien els oficials, en les seves entrevistes amb els dictadoretts. Els quotes, catalans la majoria, obeiïen consignes secretes, procedents de tèrboles conxorxes que la febre anticatalanista feia imaginar als militars. I com

que, en principi, el mal havia d'ésser arrencat al lloc d'origen, foren creades dotze «Prevenções para combatir la propaganda separatista de los cuotas en los cuarteles». El grup de «prevenções» —¿com es deu dir, quan un decàleg és de dotze lleis?— fou editat i se'n féu un tiratge limitadíssim. A la coberta de l'opuscle no hi mancaven pas els «S. M., Reservado a los Jefes de Grupo». Entre els papers que ens han vingut a mans hi ha un d'aquests quaderns secrets. Avui, en llegir-lo, el veiem revelador d'un esperit baixíssim, absolutament idèntic al que anima els Francos i els Molas. I això és el que ens ha aconsellat de fer-lo conèixer al lector. Si més no, haurem de reconèixer-hi una certa «actualitat retrospectiva».

Som-hi, doncs. El primer apartat diu:

Estas predicaciones tienen tanta más importancia y ofrece su remedio tanta mayor urgencia y dificultad cuanto más grande sea el número de cuotas que haya en cada cuerpo.

Evidentment: com més quotes, més probables separatistes. I passem al segon, més suspicax:

Aun cuando ello no fuera absolutamente exacto hay que suponer que todo cuota en esta región y especialmente si es barcelonés, puede ser agente separatista o materia dispuesta a aceptar tales ideas. Por consiguiente es sospechoso y hay que ocuparse de él y vigilarlo siempre.

Vinga, doncs: a vigilar-lo! Però el tercer apartat...:

Se impone la reeducación moral de estos soldados, más importante quizás que su educación militar, pues si la estancia en filas sirviera sólo para devolver patriotas a cambio de los separatistas en ciernes recibidos, el ejército habría realizado un servicio de extrema importancia.

...Ve a dir-nos que, al mateix temps que vigilar-los, cal portar els quotes a estudi. «Un servicio de ex-

trema importancia» per al dictador, naturalment.

I passem al quart:

La reeducación ciudadana ha de darse en las escuelas regimentales, donde naturalmente no se empleará otro idioma que el español correcto y libre de modismos. Hasta hablarlo con pureza y escribirlo correctamente debe conceptuarse que el cuota, sea de donde fuere, es un analfabeto.

La caserna, doncs, passa a ésser el «fidelato» del patriotisme. Admirem, abans de passar al cinquè, la flexibilitat cultural dels militars. Vénen a dir que la secularíssima cultura catalana és una falòrnia. El cinquè explica com:

Una gran parte de los argumentos separatistas se basa en el falseamiento de los hechos históricos. Hay que rebatirlos y para ello algunos oficiales, bien penetrados de la Historia de Cataluña, relacionándola con los hechos de la Nacional, harán ver que las glorias patrias no han tenido región y que todas las obtenidas son de España sin distingos caprichosos de regionalismos. Demostrar que Cataluña tomó parte importantísima y espontáneamente en todos los sucesos de índole patriótica de la Nación y que ganó por ella y para ella días de gloria y girones de su Bandera será tendencia obligada y oportuna para estas conferencias.

Planyem els pobres oficials! Qualsevol demostra que el Rei Jaume, d'haver viscut en aquella època, hauria suportat el Primo com a Dictador o com a general! El sisè diu:

Hay que estar constantemente prevenidos y siempre vigilantes montando un servicio confidencial muy discreto de individuos especialmente afectos a Jefes y Oficiales para que refieran cuanto oigan y observen. Aquellas conferencias darán lugar a comentarios, que se harán probablemente fuera del cuartel, pues conociéndolos se descubrirán quienes son los que tratan de sembrar la mala semilla.

Foment de l'espionatge i la traïció! Organització de la vilesa! Un galdós programa, realment. Delateu! Delateu! ¿Què els deuen dir, ara, als pobres soldats ensanyats, els sequaços de Franco? El setè apartat és aquest:

En términos generales téngase presente que el mayor y más peligroso propagandista será uno de los mejores soldados, militarmente hablando, para alcanzar por medio de una buena concepción militar un haber de confianza y libertad que le permita trabajar en contra de la Patria.

El traïdor creu, automàticament, que els altres en són. Aquest setè apartat és el colofó precís del precedent.

El vuitè dels articles diu:

Las faltas de esta índole han de ser corregidas con el mayor rigor y sin contemplación de especie alguna, dando cuenta inmediata a la su-

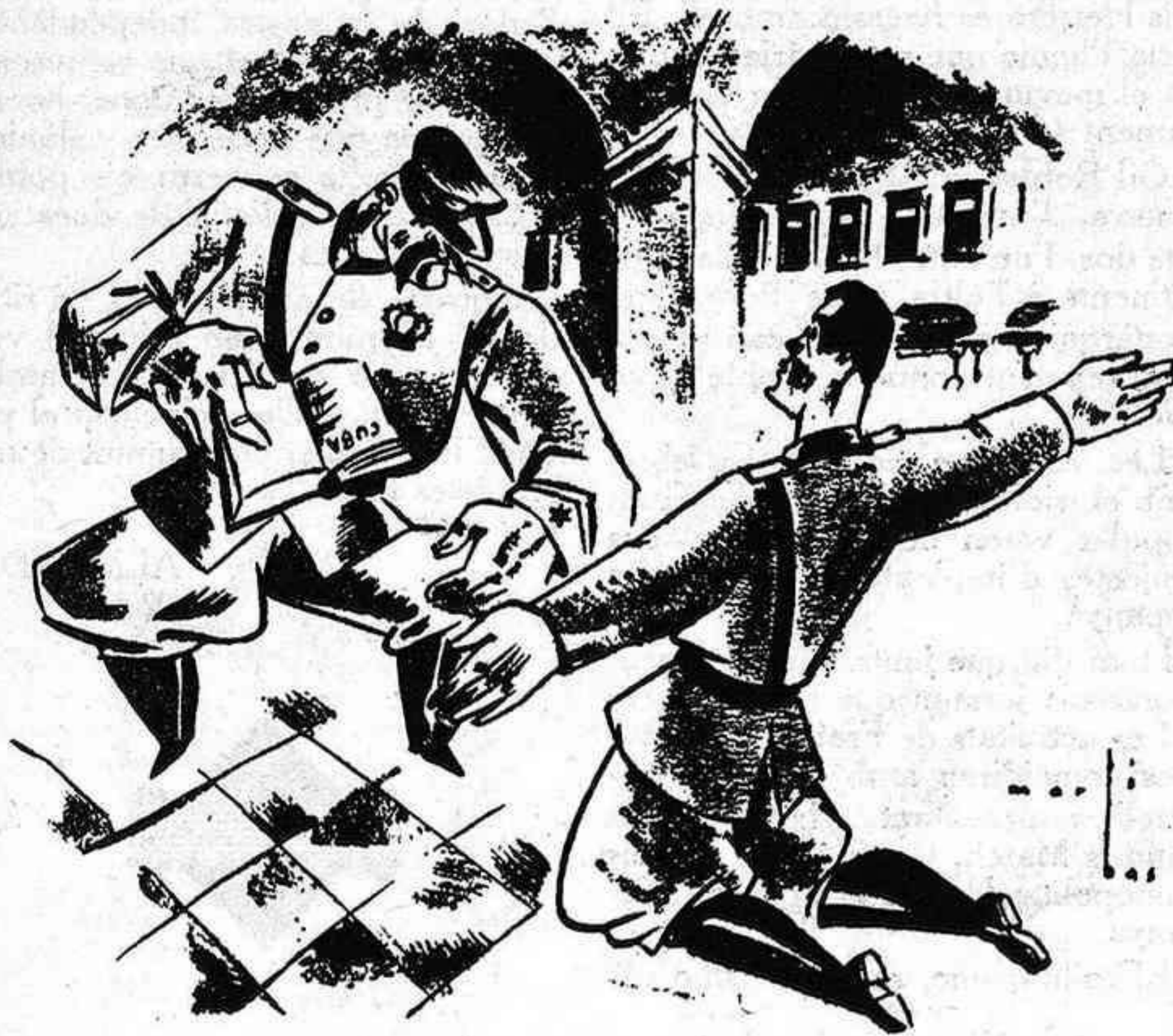
perioridad de lo ocurrido por si exigiera una aplicación especial de medios que no se hallase dentro de las facultades del Jefe del Cuerpo.

Quin to, aquest! De «pronunciamento» i de cretinisme regularitzat. Aquest «sin contemplacions» no necessita comentaris.

El novè apartat diu el següent:

El Oficial que sirve en Cataluña tiene el deber de conocer la historia del separatismo de esta región (se recomienda el libro titulado "Cien años de Catalanismo — La Mancomunidad de Cataluña", de Joaquín Samaruc), sus argumentos y sus medios de propaganda. Ha de adquirir estos conocimientos con la mayor y posible serenidad de juicio y hallar por el estudio y la reflexión la manera de rebatirlos.

Para sus propagandas escogen los separatistas a hombres eminentes. Cuotas de esta condición serán los encargados de laborar en los cuarteles; pues mientras se descubren,

«Hitler ha parlat en nom del poble alemany.»

es indispensable que el Oficial Conferenciante e instructor supere por todos conceptos a los enemigos que han de combatirse.

Ens agradaria de conèixer el pa espiritual que servia el senyor Samaruc. Lamentem no haver llegit a temps aquest article de fe. Passem al desè apartat :

Si además de lo expuesto el Oficial prueba de un modo evidente el especial afecto que tiene España a Cataluña, el trato de región favorecida que le estamos dando a todas horas, facilitará considerablemente la misión reeducadora que se le confía.

Quins bells arguments a esgrimir ! ¿En què es fundaven, en escriure això de «región favorecida»? De tant que t'estimo...

Passem a l'onzè apartat :

Independientemente del parte especial que cada caso particular exija, los Jefes de Cuerpo darán cuenta personal, individual y reservada-

mente al General Gobernador, en uno de los días del mes, que estimen oportuno, acerca de la organización dada en su cuerpo a esta reeducación patriótica y a la marcha y desarrollo de las conferencias que se hubiesen dado en los cuarteles, que si de vez en cuando las preside y aun comenta el Coronel producirán resultados más eficaces. Si como es de esperar algún Jefe u Oficial se destaca de los demás por sus particulares aptitudes y condiciones oratorias podrá y convendrá que su autorizada y elocuente palabra sea oída en diversos cuarteles mediante propuesta hecha para ello al General Gobernador y a esas especiales conferencias se les dará el relieve que a su mayor trascendencia corresponda.

Aquest apartat és més diem-ne «administratiu». Complementa el foment de la delació i, com, al final de les novel·les, premia els bons. El darrer apartat és el següent :

Las conferencias serán precisamente orales sin que pueda haber

dificultad alguna para ello, pues cuando se poseen y sienten profundamente los asuntos, como son todos los que atañen a la Patria, fácilmente se comunican a un auditorio de soldados por medio de la palabra.

Altrament, no hi hauria possibilitat d'entendre's. El llenguatge de signes no és gens efectista, ara com ara. Va molt millor l'oral. I té l'avantatge que tots els militars que no es ruboritzen a l'hora de proclamar els seus sentiments baixíssims, són uns grans oradors.

N'hi ha tants, de militars com aquests !

A. A.-G.

Espigolant

—«La Junta de Burgos no vol humanitzar la guerra».

El capital no entén en sentimentalismes.

—«França comença a preocupar-se».

Quan li hagin tallat les cames començarà a tenir por de quedar-se coixa.

—«Els nazis dominen el Marroc espanyol».

I M. Blum, tan neutral com sempre.

—«Hitler vol crear un gran imperi africà».

Res, M. Blum. La neutralitat és una gran cosa.

—«La gran premsa francesa està al costat dels facciosos».

Això, traduït en francs, equival a una fortuna.

—«Queipo té la seva fortuna a Londres».

No, si a patriotes no els guanya ningú. Ni a covards.

—«¿On són els catòlics barcelonins?»

El diari que això pregunta és d'un candor que atabala !

—«Encara hi ha mestres que cobren 45 duros el mes».

Per tal de no trencar la tradició !

RADIO ESQUELLA

Hem engegat l'aparell. S'ha escalfat i hem començat a explorar camp. Només cal que ara ens escalfem nosaltres:

Hier, Entracht Radio Deutschland. 12-P dienstaufrührerisch. Aquí, Radia Unionida Alemanya, 12-P, aug segvicio von los facciosos. Atencion auf programaciona de ahoy. Noticiales von guega auf Spanien von ejércitos reichscionales.

Tropas nuestras Kontinuanda con su precipitación su sobre marcha auf Madrid, das kapital von Spànien. Mans alemanes lanzan se contra tropas rojas. Las alas schwarz tiran bombos inflamadores auf das kapital. Cego von Angeles (Engels). ahora Cego Von Hitler, es inexpugnable posición. Rojos rusos quedan fijos en sitios sus. Lo mala es que, von pánico y todo, siguen tirando cañonazas i nos schafan filas alemanas. De todas modos ga-

namos siempre los de Deutschland. Viva Hitler, Aguiba Spanien!

Deixem-ho córrer? Deturem-nos ara a Itàlia. Atenció:

Questa é la Radio Milanese. Comenziamos nostra emizzione dedicata a nostro soldatti qui lotta a l'España. Onore per gli bravo militari italiano!

En aquest punt es detura l'emissió i hom radia un disc, anunci d'un vermut de Torino amb olives. Després prossegueix:

La vittoria, la gloria, é conquistata per gli nostro oumo. Giorno trá giorno, les italiani son gli amos de Madritti. Lo magli degli caso é que questos italianis no combatere pel signore Mussolini; son gli italiani degli eroica Brigatta Internazionale, posatta per nuestra pega al servizio degli verme glios. Mala patta!

I ara, per acabar, deturem-nos una estona a Portugal:

...Dos tropâos do General Franco dominan shempre dos grupos armaos dos rojos. Sus valhentes esforços, sus armamentâos pasados per mano dos portugheses, posan a ralha aos bandos do Governo residenta a la Valença. En forma semblanthe, dos forças do general Queipo de Lhano, instaladas en Sevilla aos rebeiras do Guadalquiviç, no tolheran un pâso adhelante dos vermelhos. Lo fothuto do caso es que, sin avhançar, causan grandes bajas aos nostros amighos. El Gobierno do Portugal fara dos grandes posibles per â presentiar la victoria dos nacionais.

Serà la nostra venjhança —terrible ê orrorosa— contra dos qui, bruthalmente, han posao milhes é milhes de bombas en nostro Radio Club de Portugal.

Pleguem?

—Són una colla de «Capronis».

Cal no oblidar... i no perdonar

Els facciosos tenen, al seu servei, submarins, porta-avions i torpediners. I els facciosos no en disposaven en aixecar-se contra el Govern legítim de la República, de vaixells d'aquesta mena. Alemanya i Itàlia els han posat llurs flotes a la seva disposició i són els vaixells de guerra d'aquestes potències feixistes, els que torpedinegen els vapors lleials, bombardegen les nostres costes i bloquegen els nostres ports.

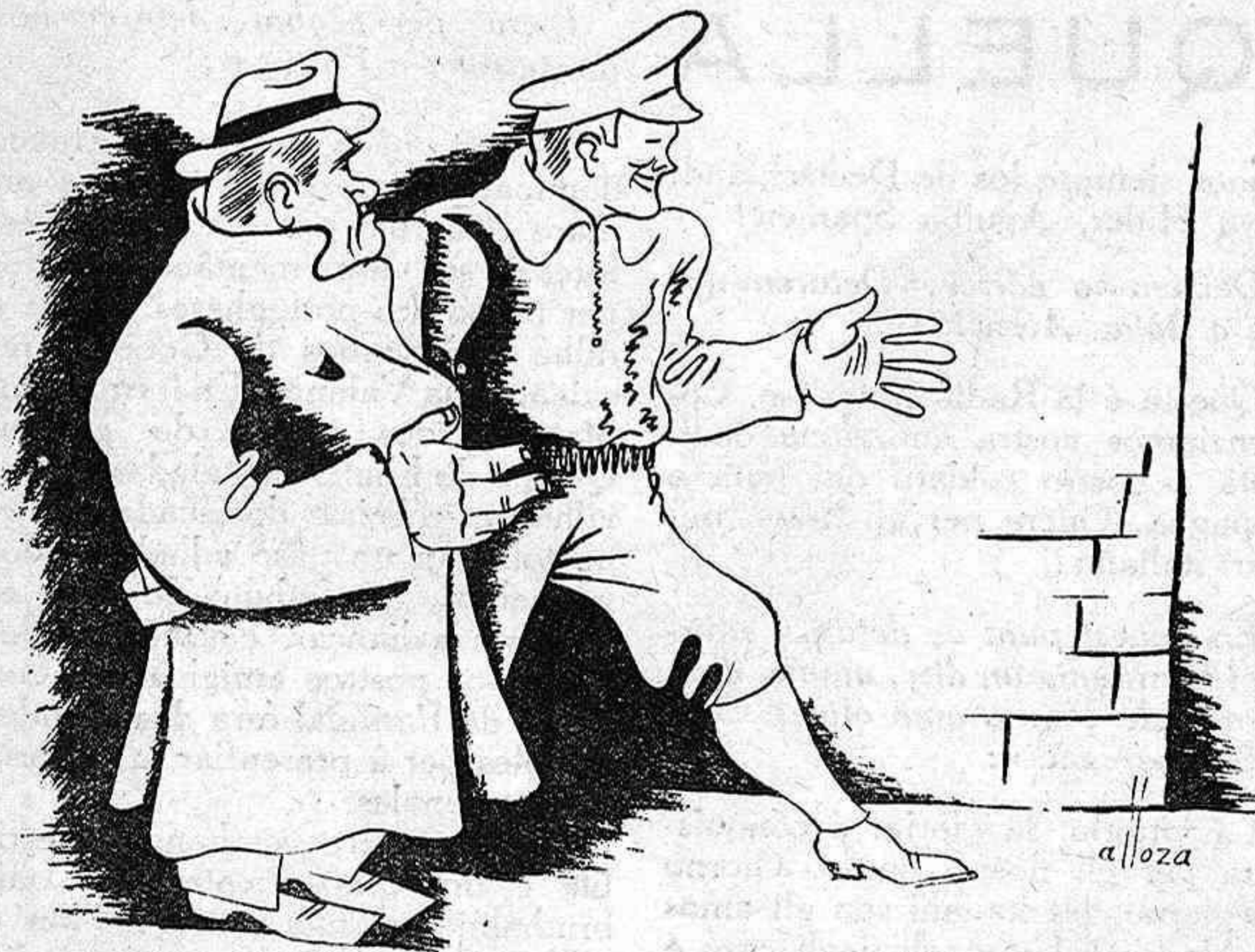
El proletariat espanyol ha de recordar-la sempre, per anys que passin, aquesta actitud de les potències feixistes.

És contra ell a qui va adreçada l'agressió.

Els facciosos, instruments del capitalisme, reben ajut descarat dels enemics de les democràcies. Cal que aquestes democràcies no oblidin i no perdonin.

Cal que, deixant de banda sentimentalismes que no han d'ésser correspostos, paguem els greuges amb la mateixa moneda.

Ara, més que mai, ens sembla justa aquella primitiva Llei de talió.

—On vas tan content?

—Es que Cambó a Londres ha dit que guanyaria Franco. I com que no n'encerta cap!

A CAU D'ORELLA

El dibuixant Shum anava en tren cap a València. En arribar el comboi en una estació del trajecte, el xicot va treure el cap per la finestra del vagó...

En una finestra d'un vagó de més avall hi havia un senyor gros, amb cara de mal geni, que li preguntà amb to de comandament:

—A quina estació som?

I en Shum, molt finament, li respongué:

—A l'hivern, camarada.

I es quedà com si res.

★

Lluís Capdevila, per terres d'Aragó, està causant sensació amb el seu monocle. Els pagesos d'Alcubierre ja el coneixen per «el tío del cristalico»...

L'altre dia un camperol al qual havia fet un servei, va dir-li, amb tota bona fe:

—Mire, señor. Voy a regalarle unas gaficas de dos cristales. Me da pena verle así!

★

Dies passats, el poeta E. va anar en una barberia de l'esquerra de

l'Eixampla on va trobar un amic.

—Tinc el cap ple de rimes! —féu, donant-se importància, el poeta E.

I el fadrí que el servia, amb aquella bona fe, li preguntà:

—Per què no prova la Loció Tal?

★

Juli Vallmitjana—traspasat no fa molt—era molt amic de bellugar-se entre mossegues i gitanos, els quals li fornien tipus formidables per als seus contes, novel·les, i comèdies.

(Un matí, va topar-se amb un conegut d'aquells barris el qual l'hi exhibí un bonic rellotge.

—M'agrada—feu Vallmitjana. I, murri, afeigí—. ¿Quant val?

—No ho sé —digué l'altre—. No estava marcat i no hi havia a la botiga ningú a qui preguntar-ho.

★

Pel carrer circula un estudiant granadet. Que no és precisament allò que se'n diu un home d'esquerres.

—I doncs, què fas?—li pregunten uns camarades que s'hi topen en una cruïlla.

—Ja ho podeu veure...—contestà—. Faig oposicions a supervivent.

Passa una manifestació. La jove-nalla vocifera i crida.

—Què passa? Què tenen?—inquireix un ciutadà espantadís.

—No res. És el foc de l'entusiasme.

—Doncs bé podrien amagatzemarne d'aquest foc —fa el bon home—. Precisament ara que s'acaben els llumins...

★

Al saló-café del casino d'un poble que no volem anomenar, saló que serveix de teatre, hom llegeix tot al voltant de les baranes del primer pis unes artístiques plaques que de dreta a esquerra donant aquest resultat:

«Lope de Vega», «Cervantes», «Guimerà», «Echegaray», «Pirandello», «Cervezas», «Gaseosas».

★

Anunci llegit en un diari barceloní:

«Bonita habitación con balcón, sólo para dormir. Etc.»

No ens negaran que ja no es pot demanar més comoditat!

★

En cert centre d'una barriada barcelonina hi havia, fins ara, un valent. Era un soci —diem-li Pinyol? — que tenia a rotlle tothom... fins el dia que un minyó de pocs anys, amb el qual discutí a la sala de billars, li va fer un ull de vellut.

—No te'n dones vergonya, tu, el pinxo de la casa, que t'hagi atonyinat un xitxarello?

I en Pinyol trobà la bona excusa:

—Bé! És que ell no ho sabia que jo era en Pinyol!

Als carrers públics s'hi va per a servir. No per a servir-se'n.

Ells destrueixen. Nosaltres conservem. Quis són els bàrbars?

''On són, ara, els catòlics espanyols?''

(Ossòrio.)

La guerra i la revolució són una mateixa cosa. I com a cosa única s'ha de guanyar.

NO HO BLIDEMI!

Els nazis alemanys a Catalunya

L'ajut de l'Alemanya nazi als feixistes espanyols no hauria hagut de sorprendre ningú. Ja fa anys que des de les columnes dels diaris d'esquerra havien estat denunciades les maniobres dels nazis residents a Catalunya, contràries a la pau i a la seguretat del país. Mai les denúncies, ben concretes, per cert, no havien estat ateses i el cònsol d'Alemanya a Barcelona no trobà mai fre a les seves combinacions ni a turador a les seves activitats antirepublicanes.

Cal remuntar-nos als temps de Milans del Bosch i Bravo Portillo per a cercar els orígens de la intrusió del capitalisme alemany en la lluita dels patrons catalans contra la classe obrera. L'any 1914, després de declarar la guerra, va venir a Espanya aquell famós «baró de Koëning», aventurer a sou del capitalisme, el qual, associat a la mala bèstia de Bravo Portillo, no solament actuà d'espia alemany sinó que es posà a les ordres de la Patronal, de Barcelona, per desfer, per la violència, les organitzacions sindicals. I no era sol, el baró de Koëning en aquesta tasca. El cònsol alemany el protegí sempre, —aquell baró de Roland!— i entre els militars, l'ajudava i l'encoratjava el famós general Brandeis, l'alemany renegat que inicià la crema del «Cu-cut» i de «La Veu».

Hitler: —Pel que des de dalt ens mira, et juro que serem feliços.

S'acabà la guerra. Però l'Alemanya capitalista, precursora del nazisme, deixà a Barcelona un bon escamot d'espies. No els mancava diner ni protecció. L'Alemanya militarista rebia bons informes de tot el que passava a Espanya.

El famós fitxer Lassarte es nodria de denúncies alemanyes. Un tal Krüger feia de cap d'aquesta organització clandestina, i seguí fent-ne, quan, més tard, començà la invasió d'Espanya pel jovent feixista alemany.

Aleshores s'organitzà degudament l'espionatge. Els agents alemanys tenien amics entre els generals i oficials de l'exèrcit espanyol, i fita la mirada en la revenja, començaren les excursions alpinistes pels Pirineus i l'afluència a les nostres platges.

Recordem que a Esterri d'Aneu fou recollit el cadàver d'un alpinista alemany estibat, al qual es trobaren croquis dels passos pirenenics força comprometedors.

I en les poblacions de la nostra Costa Brava era freqüent veure-hi equips d'alemanys que, utilitzant embarcacions de pesca, feien sondeigs i treien fotos de les cales i llocs estratègics. I mai ningú no es ficà amb ells.

Més endavant, triomfant ja Hitler, l'organització nazista a Catalunya s'organitzà degudament. Aviat la premsa d'esquerra donà el crit d'alerta. Les activitats dels alemanys a Barcelona eren massa descarades. Però tampoc ningú no en féu cas.

El cònsol d'Alemanya féu, aleshores, la vida impossible a l'alemany resident a la nostra ciutat, que no es declarés partidari de Hitler i actués com a tal. L'alemany socialista o comunista no trobava feina enlloc. Els patrons catalans eren advertits pel Cònsol alemany i de bon grat atenien les seves indicacions.

La burgesia es posà ja, aleshores, al servei del Führer...

L'organització nazi fou, aleshores, perfecta. Els alemanys residents a Catalunya formaven esquadres i sortien, els dies de festa, al camp a fer exercici militar «per si la pàtria els demanava». Inclusiva-

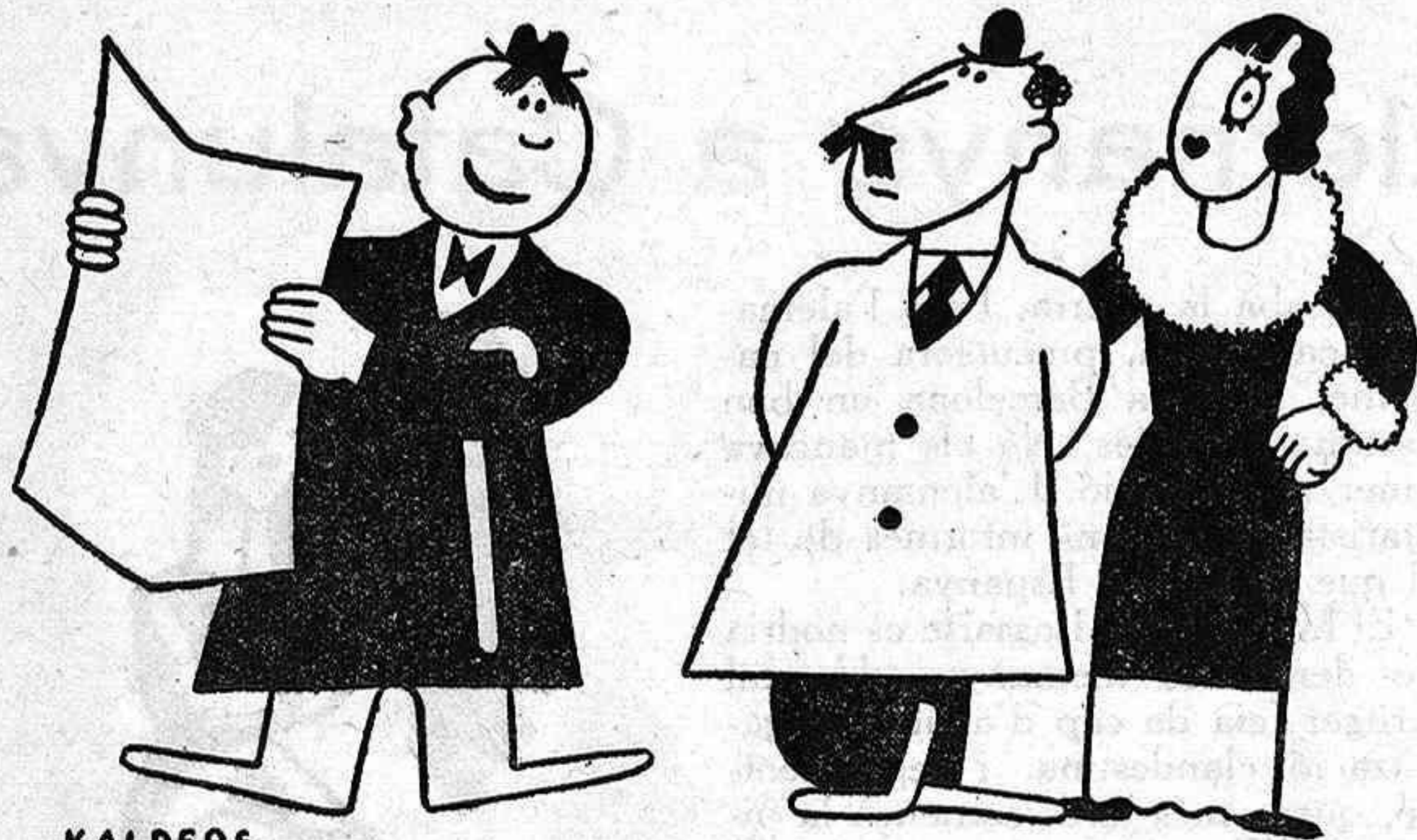
Perfumeria «nazi»

—L'essència de la qüestió són les colònies, però em manca saber quines.

ment arribaren a fer pràctiques d'arma de foc!

Però això no hauria, revestit gravetat sinó s'hagués comprovat que en aquestes pràctiques d'ensenyament bèl·lic, concorrien molts espanyols, jovenalla de dretes, lluisos i congregats, monàrquics i requetés, als quals, els instructors ensinistraven. Davant les denúncies de la premsa, els nazis deixaren de practicar els exercicis a Vallvidrera, pels volts de la Font del Llavallol, i els anaren a fer en una finca de prop del Prat, lloc on, també es feien pràctiques de nudisme. Per cert que un dels alemanys que comandava aquesta organització tan palesament antirepublicana, fou més endavant detingut per invertit i per organitzar sessions immorals amb jovenets del seu país i del nostre. Tot molt nazi, naturalment.

Mentre Alemanya conspirava així contra el règim d'Espanya, d'acord amb la clerecia, la burgesia, els militars i els monàrquics, una allau d'alemanys envaïa Espanya on eren cordialment rebuts. I els metges alemanys visitaven i feien quartets malgrat d'impedir-los-ho la legislació vigent. I els enginyers alemanys ocupaven els primers llocs en les nostres indústries, desplaçant els naturals del país. I operaris tècnics alemanys deixaven sense feina, en moltes empreses, els obrers catalans. I els alemanys vivien bé, perjudicant el proletariat del nos-

KALDERS

—Diu que preparen un gran atac contra Catalunya...
—Sí. Serà el gran atac de nervis pel fracàs de Madrid.

tre país i traint-lo. Per ells eren tots els avantatges. Ells es ficaven per tot i pertot treballaven a favor del nazisme. Si hom, ara, esbrinés com es sostenien certes empreses alemanyes, descobriria moltes coses...

Vingué el 19 de juliol. El poble reaccionà contra la traïció militar i la rebel·lió, a Catalunya, fou vençuda. El dia 20 els alemanys residents a la nostra ciutat «reberen ja l'ordre d'evacuar-la seguidament». Aquesta ordre, tal com fou circulada, palesà ésser cosa prevista i prèviament organitzada, la qual cosa evidència una col·laboració acordada entre els militars rebels i Hitler.

Els altres ja ho havem vist. Alemanya ha pagat amb la traïció, l'acollida excessivament cordial que el nostre poble féu als seus súbdits. Ha correspost la confiança amb l'agressió covarda, vessant sang de dones i d'infants. Ha procedit com va procedir quan la guerra... Tothom recorda, encara, aquells infants belgues als quals les tropes del Kàiser tallaven les mans!

Alemanya sempre serà així, mentre el nazisme estúpid i cruel la domini. Si un cop, per no haver tingut memòria, ens havem vist traïts i venuts, que el fet no es repeteixi mai més... Cal no oblidar. I tenir present que, a voltes, la venjança és un deure.

*Aquest número ha estat
visat per la censura*

F e m b r e s d e p l a e r

Guaiteu com passen. Són elles; les que ho lloguen tot en bloc.

Són les fràgils canadelles de l'altar del deu Maloc.

Són boniques devegades, són joves, o ho semblen ser, quan surten molt maquillades a fer homes pel carrer.

Ulls pintats, pestanya llarga, caminar intencionat.

Eugues són de la Camarga de l'Amor interessat.

Malaurat del que s'hi apropa per la set d'amor empès...

Qui no és enze així que hi topa ja no hi vol saber res més.

Perquè l'abraçada estreta

i el petó que us sap xuclar només cerquen la pesseta o el billet que heu de pagar.

Però es just que aquestes dones, no ens mereixin compassió? creieu que totes les «bones» en són sempre de debó?...

Tenim dret a condemnar-les i a guaitar-les de gairell?

No és millor alliberar-les de les nafres del bordell?

Si en una societat justa

cal que no es vengui l'amor. No les clavem en la fusta d'una creu de deshonor. Ni l'honra ni al baix ventre ni es delicta l'estimar; quan l'amor és l'epicentre de l'avui i del demà Cal que s'estronqui la farsa d'una pretesa virtut.

En amor ningú és comparsa. A ell anem i ell ens ha dut.

I si l'amor us hà dutes no n'heu pas de renegar dissortades prostitutes, que amb l'amor soleu lucrar.

Per vosaltres s'obre una era de completa redempció,

on l'església barroera no hi te cap intervenció.

La nova vida que brota no us vol esclaves mai més ni de la infame alcavota, del rufià, ni del confés.

Sereu lliures com les altres, tindreu casa i tindreu llit, i en ell dormirà amb vosaltres un home sol, l'escollit!

POBRETS!

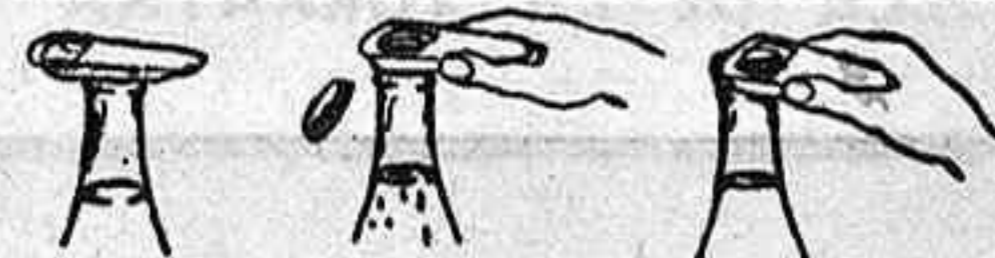
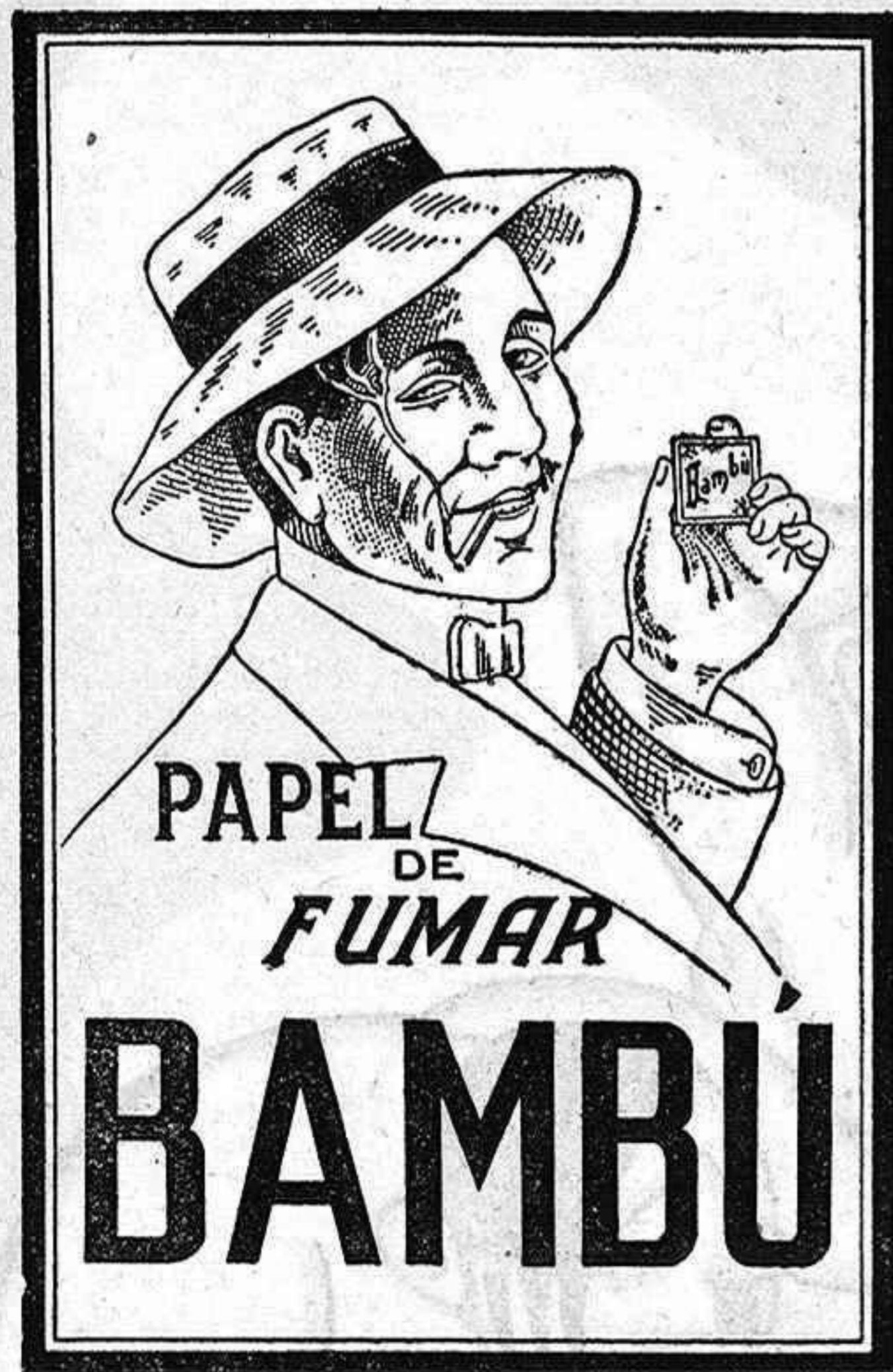
Volen descatalanitzar Mallorca

Diu «A B C», de Sevilla, que els feixistes «decatanizarán Mallorca».

S'ho pensen, els infeliços. Però que no es facin il·lusions. Mallorca és racialment catalana i tot el que intentin serà debades.

Recordem aquell babau de Primo de Rivera —una bona persona al costat de la púrria amb galons que defensa ara el feixisme— que es pensà descatalanitzar Catalunya, prohibint fins l'ús de la nostra llengua. Durant set anys no s'ensenyà el català a les escoles. I ja ho veuen!

Si no fossin tan curts de gàmbals —ja no foren feixistes!— els diríem que no s'hi amoïnïn, amb Mallorca. Tard o d'hora farem la pau. I molt a gust nostre.

ABR·Y·TAP

ABRE CON FACILIDAD Y CIERRA HERMETICAMENTE TODA BOTELLA CON TAPÓN METÁLICO
PIDALO EN TODAS PARTES

Preço detall 95 cts.

Apartado 886 Barcelona

Productes Iris - Eléctrica Farré

Fàbrica de pintures,

Materials elèctrics i

Verniços i Esmalts

Instal·lacions elèctriques

Corts, 533 - BARCELONA - Tel. 30204

Frontó Txiki - Alai

PLAÇA BONSUCCES, 1

GRANS PARTITS A RAQUETA

PER LES MILLORS JUGADORES

DE LA ESPECIALITAT

Monguió i Scharlau, Sucr.

VERNIÇOS, ESMALTS, PINZELLS

Aragó, 219 - BARCELONA - Telèfon 70826

FRONTÓ NOVETATS

TOTS ELS DIES GRANDIOSOS PARTITS TARDA I NIT

ELS MILLORS PILOTARIS

ESPECIALITATS : PUNTA I PALA

DETAILS PER PROGRAMES

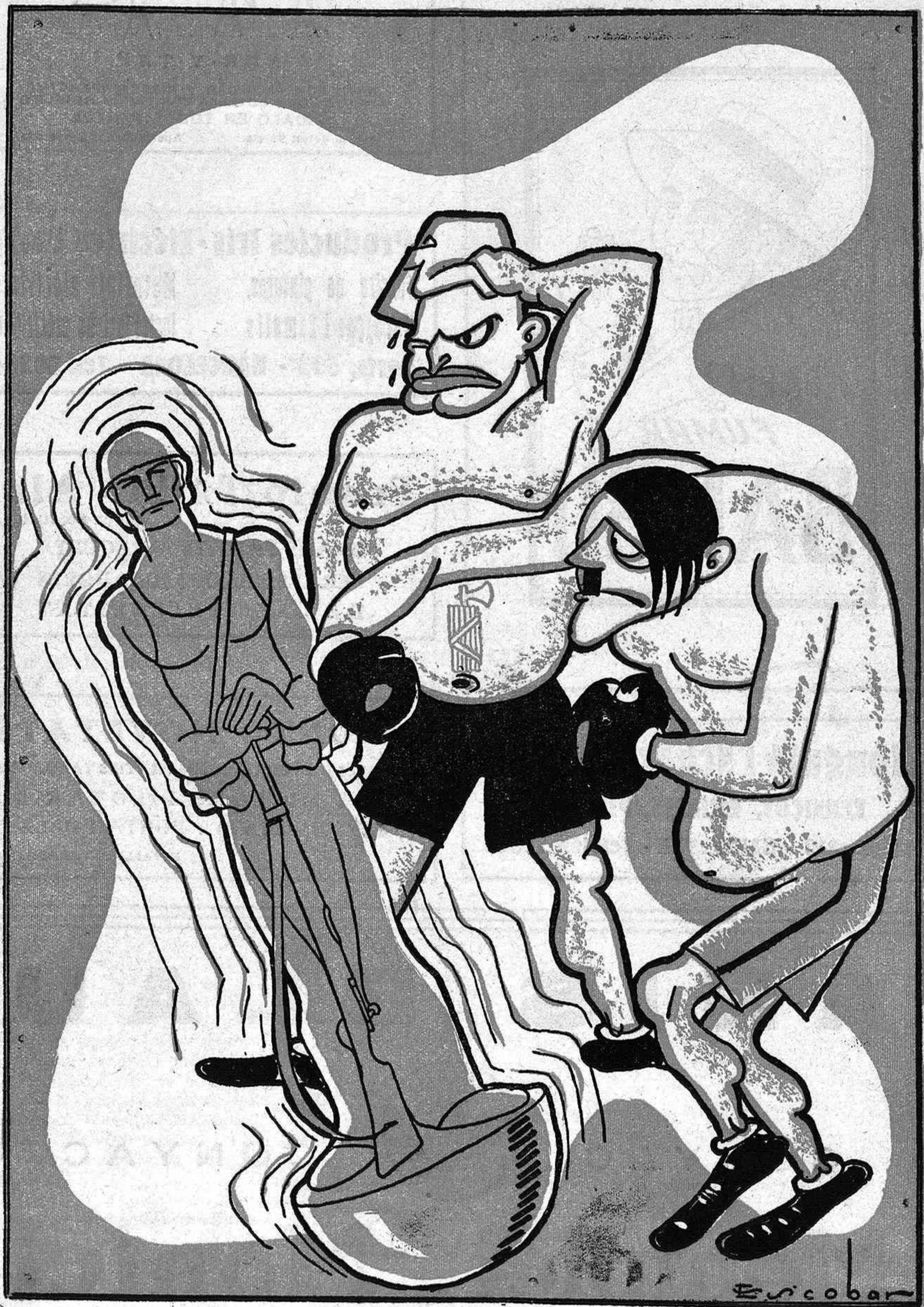
ANIS BLAU

CONYAC

CONYAC

Montplet Montel

— GANES DE PERDRE EL TEMPS!